

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ทักษะปฏิบัติ และความคิดสร้างสรรค์วิชานาฏศิลป์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ โดยมีสมมติฐานว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีความรู้ มีทักษะปฏิบัติ และมีความคิดสร้างสรรค์วิชานาฏศิลป์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดโคกโพธิ์ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ที่ได้รับการสุ่มเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากห้องเรียนตามสภาพจริงมา 2 ห้องเรียน จับฉลากเป็นกลุ่มทดลองที่เรียน โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ 1 ห้องเรียน จำนวน 35 คน และกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ 1 ห้องเรียน จำนวน 33 คน ใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละ 20 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ แบบทดสอบวัดความรู้ แบบประเมินทักษะปฏิบัติ และแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS เพื่อตรวจสอบสมมติฐานด้วยสถิติทดสอบ MANOVA

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีความรู้หลังทดลองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีทักษะปฏิบัติ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบความรู้ ทักษะปฏิบัติ และความคิดสร้างสรรค์วิชา นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ” มีประเด็นที่น่าสนใจ นำมาอภิปรายดังนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีความรู้หลังทดลองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้จะเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นั้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการเรียนการสอนของ ทิสนา แจมมณี (2545 : 200-201) ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมโดยทั่วถึงกันทั้งกลุ่ม ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นหาและพบคำตอบด้วยตนเอง รู้จักคิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ในการแสวงหาคำตอบ นอกจากนั้นผู้เรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ยังได้รับการฝึกให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มย่อย และได้ร่วมกันเรียนรู้เนื้อหาในเรื่องที่เรียน ซึ่งเป็นไปตามหลักการเรียนรู้ตามกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ของ เยาวพา เดชะคุปต์ (2517 : 157) ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนรู้ครูได้วางแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกคน โดยสมาชิกในกลุ่มมีหน้าที่ตามที่รับมอบหมายในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสามารถของตน จึงทำให้ผู้เรียนมีความสนใจกระตือรือร้นในการทำงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้สูงขึ้นและสูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมศักดิ์ นุชมิตร (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบโครงการ พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของเล็กซ์ (Lex. 1973 : Online) ที่ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนปีที่ 1 ที่เรียนเน้นหนักทางศาสนาและปรัชญาในมหาวิทยาลัยอินเดีย 2 กลุ่ม โดยวิธีเรียนแตกต่างกัน คือ กลุ่มทดลองเรียนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มควบคุมเรียนแบบเดิม ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้งสองกลุ่ม

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลงานวิจัยของ ชินฉนประภา จำเนียรกุล (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความรู้ของเด็ก ที่มีความสามารถพิเศษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับผู้นำการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านระดับสติปัญญา หลังเข้ารับการฝึกกิจกรรมสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ส่วนความรู้เกี่ยวกับผู้นำการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านระดับสติปัญญา หลังเข้ารับการฝึกกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วรณี กรวยสวัสดิ์ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและควมมีวินัยในตนเอง กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สอนด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนปกติ พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความมีวินัยในตนเอง สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ใช้วิธีสอนปกติ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พิสมัย แทนหลาบ (2541 : 110) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องพลังงานและสารเคมี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสุรพันธ์ กุศลส่ง (2543 : 54-55) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถและทัศนคติในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีธรรมชาติประกอบกับการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือครู การวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีธรรมชาติประกอบกับการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ และทัศนคติต่อการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ สูงกว่าการสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีทักษะปฏิบัติ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกันได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ เมื่อเกิดปัญหาก็ร่วมกันคิดแก้ปัญหา เป็นผลให้เกิดการร่วมมือในระบบกลุ่ม สอดคล้องกับแนวคิดของ สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย (2547 : 55) ที่ว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความถนัด มีความสามารถ ประสบการณ์และรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เมื่อเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยผู้เรียนที่รู้น้อยกว่าสามารถเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์มากกว่าเป็นการเพิ่มทักษะและเรียนรู้จากการร่วมอภิปรายกับผู้อื่นการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ

กลุ่มสัมพันธ์ผู้เรียนได้ฝึกฝนและฝึกปฏิบัติอย่างอิสระ ควบคู่กับการแนะนำช่วยเหลือเสริมต่อการเรียนรู้ด้วยปฏิสัมพันธ์ทั้งวาจาและไม่ใช้วาจาร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับครู ผู้เรียนกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน ได้ใช้ความสามารถในการทำกิจกรรมต่าง ๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติซึ่งกันและกัน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะปฏิบัติจากการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติ ซึ่งเป็นไปตามหลักการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ของ เยาวพา เดชะคุปต์ (2517 : 157) ที่ระบุว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ควรเป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้อย่างถ่องแท้ด้วยตนเอง โดยมีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ทำงานต่าง ๆ ร่วมกัน ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจาก กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการหนึ่งที่มีผลให้บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม ส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ มีการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยให้มีพัฒนาทางด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญาดีขึ้น ผู้เรียนกล้าแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความคิดอย่างอิสระ เกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นั้นจะมีการสรุปหลักการของสิ่งที่ได้เรียนมาช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดค้นเพื่อนำหลักการที่มีอยู่ไปประยุกต์ให้เข้ากับตนเอง เพื่อใช้ปรับปรุงบุคลิกภาพ และพฤติกรรมของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้นและนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ต่อไปในอนาคต (เยาวพา เดชะคุปต์. 2517 : 162) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อารีย์ ชุมณี (2546 : 103) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความคิดสร้างสรรค์และมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาสังคมศึกษา โดยการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ กับนักเรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ พบว่านักเรียนที่เรียน โดยการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์กับนักเรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลงานวิจัยของ ศิรินทรา พันระศรี (2540 : บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างจากนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน

1.1.1 เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะปฏิบัติ และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสูงขึ้น จึงควรนำการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในมาตรฐานอื่น ๆ

1.1.2 ควรนำการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาอื่น เช่น ศิลปะ ดนตรี ภาษาอังกฤษ และอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มอย่างทั่วถึงกัน และผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้ ในการแสดงบทบาทของตนเอง จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียน เกิดความรู้ความเข้าใจ เรียนรู้และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารและศึกษานิเทศก์

ควรนำการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไปร่วมใช้ในการพิจารณา กำหนดนโยบายและวางแผนงานวิชาการ ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ด้านอื่น ๆ เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะกระบวนการในการทำงาน การคิดวิเคราะห์ ความคงทนต่อการเรียนรู้ เจตคติต่อการเรียน ความมีวินัย ความรับผิดชอบ

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบหวมกหกไก การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT การจัดการเรียนรู้แบบซีเนติก การจัดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

2.3 ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ กับผู้เรียนในระดับชั้นต่าง ๆ เช่น นักเรียนระดับมัธยมศึกษา นักศึกษาระดับอุดมศึกษา